

Lesbrief

Strijdtoneel

p museum
prinsenhof
delft

x

Strijdtoneel bestaat uit drie onderdelen

1. Voorbereiding op school door de leerkracht – 40 minuten (evt. op te splitsen in verschillende voorbereidingsmomenten)
 - 1a. Het verhaal van Willem van Oranje
 - 1b. Verbanden tussen de geschiedenis en de voorstelling
 - 1c. Hoe werkt een theaterbezoek?
2. Voorstellingsbezoek in Theater de Veste - 60 minuten
3. Verwerkingsles op school door een museumdocent – 60 minuten

Lesdoelen

De leerlingen:

- Ervaren hoe het is om een theatervoorstelling te zien;
- Vormen een mening over wat ze op het toneel gezien en gehoord hebben;
- Ontdekken op welke manier je een verhaal kunt vertellen op het toneel;
- Begrijpen dat geschiedenis invloed heeft op het heden;
- Maken kennis met de geschiedenis van Willem van Oranje en de Opstand;
- Ontdekken de ideeën van Willem van Oranje en passen die toe op hun eigen leven en de huidige tijd;
- Ontwikkelen een open en nieuwsgierige houding door met elkaar te praten, goed te luisteren en hun oordeel uit te stellen;
- Zijn enthousiast gemaakt om Museum Prinsenhof Delft eens te bezoeken.

Kerdoelen

1, 2, 3, 38, 52, 53, 54, 55 en 56

Vragen?

Heb je een inhoudelijke vraag over deze lesbrief of over het programma *Strijdtoneel*? Neem dan contact op met Mieke van der Ven, educator van Museum Prinsenhof Delft: mivdven@Delft.nl / 06-23365583 (maandag t/m donderdag).

1. Voorbereiding op school door leerkracht - duur: 40 minuten

Benodigheden: Een digibord om video's af te spelen, of (indien gewenst) eigen lesmateriaal.

Er zijn drie dingen die goed voorbereid moeten worden:

- 1a. Het verhaal van Willem van Oranje (15 minuten, of langer naar eigen inzicht)
- 1b. Verbanden tussen de geschiedenis en de voorstelling (15 minuten)
- 1c. Hoe werkt een theaterbezoek (10 minuten)

Je kunt deze voorbereiding combineren in één les, of opsplitsen in verschillende voorbereidingsmomenten.

1a. Het verhaal van Willem van Oranje – 15 minuten, of langer naar eigen inzicht

De theatervoorstelling die de leerlingen gaan zien is géén historische vertelling, maar een hedendaagse metafoor voor het verhaal van Willem van Oranje. Daarom is het heel belangrijk dat deze geschiedenis in de voorbereidende les goed behandeld wordt. Zo raken de leerlingen vertrouwd met dit verhaal, en kunnen zij straks de verbanden ontdekken tussen het historische verhaal en de voorstelling.

Optie 1 - Bekijk twee video's van Klokhuis

De twee video's samen geven de leerlingen alle benodigde informatie. Je kunt kiezen voor een korte versie (zonder sketches tussendoor) of een lange versie (met sketches). Met de korte versies van de video's ben je al binnen een kwartiertje klaar met dit onderdeel.

Video 1 - Klokhuis over Willem van Oranje
[Korte versie - 7 min.](#) | [Lange versie - 14 min.](#)

Video 2 – Klokhuis over de Beeldenstorm
[Korte versie - 6 min.](#) | [Lange versie - 15 min.](#)

Optie 2 - Stel zelf een les samen

Zelf een les samenstellen kan natuurlijk ook! Zorg er dan voor dat de volgende elementen behandeld worden:

- Willem van Oranje
- Katholieken vs. Protestanten
- De Beeldenstorm
- De Opstand
- Filips II
- Protest van de edelen
- Vogelvrijverklaring Willem van Oranje
- Oorsprong/betekenis Wilhelmus

1b. Verbanden tussen de geschiedenis en de voorstelling – 15 minuten

De voorstelling *Strijdtoneel* is geen historische vertelling van het verhaal van Willem van Oranje, maar een hedendaagse metafoor daarvoor. Er zijn allerlei verbanden te ontdekken tussen het historische verhaal en het plot van de voorstelling. Bespreek ter voorbereiding met de leerlingen hoe onderstaande thema's naar voren komen in het historische verhaal. Sta waar nodig stil bij de betekenis van moeilijke woorden.

Thema	Voorbeelden van goede antwoorden
Mensen in conflict	- Katholieken vs. Protestanten - Willem van Oranje vs. Filips II
Willen vasthouden aan traditie	- De katholieke kerk wil vasthouden aan rituelen en gebruiken - Filips II wil dat iedereen katholiek is/blijft
In opstand komen	- De protestanten tegen de katholieke kerk - De Nederlandse edellieden tegen het Spaanse gezag (Smeekschrift der Edelen) - Willem van Oranje tegen Filips II
Eigenbelang	- De Nederlandse edellieden in opstand tegen de Spanjaarden ter verdediging van de protestanten, maar ook omdat zij zelf steeds minder macht hadden
Ontevredenheid	- De protestanten over de katholieke kerk - De Nederlanden over het Spaanse gezag - Filips II over het protestantisme
Een aanslag	- Meerdere moordaanslagen op Willem van Oranje die hij overleeft - Uiteindelijk de succesvolle moordaanslag door Balthasar Gerards
Dingen kapot maken	- Beeldenstorm
Propaganda	- De apologie van Willem van Oranje - Wilhelmus
Strijdtoneel	- De reformatie in heel Europa - De Opstand van de Nederlanden tegen Spanje
Macht	- Filips II/De Spanjaarden - De Nederlandse edelen

Vertel de leerlingen vervolgens dat ze deze thema's ook kunnen herkennen in het verhaal van de voorstelling *Strijdtoneel* – ook al speelt die zich af in het heden en niet in het verleden – en dat er allerlei overeenkomsten zijn tussen het verhaal van de voorstelling en de geschiedenis. Vraag ze hierop te letten tijdens het theaterbezoek. De namen van de (mannelijke) personages zijn een hint.

1c. Hoe werkt een theaterbezoek - 10 minuten

In het theater gelden weer andere regels dan bijvoorbeeld in de bioscoop. Check bij de leerlingen wie er wel eens naar een theater is geweest. Wat is een theater? Hoe ziet het er daarbinnen uit? En welke regels gelden daar?

Vertel de leerlingen dat de voorstelling *Strijdtoneel* niet plaatsvindt in de grote theaterzaal, maar in het theatercafé dat voor de gelegenheid is omgebouwd tot kleine zaal. Het is een vlakke vloervoorstelling – er is dus geen podium en geen gordijn dat opengaat. De afstand tussen het publiek en de acteurs is erg klein. Toon de leerlingen eventueel onderstaande foto ter illustratie.

Strijdtoneel is een interactieve voorstelling. De acteurs gaan tijdens de voorstelling in gesprek met de kinderen in de zaal. Houd dit nog even als verrassing voor de kinderen. Vertel de kinderen dat een rustig, geconcentreerd publiek prettig is voor de acteurs, maar zorg ervoor dat ze zich wél uitgenodigd voelen om tijdens de voorstelling met de acteurs te praten.

Dus niet: “Tijdens de voorstelling moet je je mond dichthouden!”

Maar wel: “Praat tijdens de voorstelling niet met je klasgenoten.”

2. Voorstellingsbezoek in Theater de Veste

duur: 60 minuten

Benodigheden: Eén begeleider per tien leerlingen.

- Laat de leerlingen zoveel mogelijk op school naar de wc gaan, of direct bij aankomst in het theater. Wc-bezoek tijdens de voorstelling is niet mogelijk.
- Als de bus te vroeg bij het theater is, moeten jullie misschien even wachten tot de voorstelling begint. De voorstelling kan niet eerder beginnen dan de afgesproken tijd.
- Zorg ervoor dat er voldoende begeleiding is (1 begeleider per 10 kinderen)
- Ga als begeleider tussen de leerlingen zitten.

Museum Prinsenhof Delft en de zAAk A presenteren in Theater de Veste: *Strijdtoneel*. De voorstelling is geen historische vertelling van het verhaal van Willem van Oranje, maar een hedendaagse metafoor daarvoor. De geschiedenis komt slechts zijdelings aan bod. De voorstelling gaat in op actuele thema's als opstand, gewetensvrijheid en groepsidentiteit en bespreekt die op een manier die aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen. Hoever mag je gaan voor je idealen? Hoever *moet* je gaan?

Direct na afloop van de voorstelling houden de acteurs een kort nagesprek (ongeveer 5 minuten) met de leerlingen in de zaal.

In de verwerkingsles – een paar dagen na de voorstelling op school - wordt de voorstelling uitgebreider nabesproken door een museumdocent van het Prinsenhof.

3. Verwerkingsles op school door museumdocent – duur: 60 minuten

Benodigheden: Het vaste lokaal van de groep. De museumdocent maakt (mogelijk) gebruik van het digibord.

- De groepsleerkracht moet aanwezig zijn tijdens de les. Er is verder geen extra begeleiding nodig.
- Zorg dat de receptie/administratie op de hoogte is van de komst van de museumdocent en weet in welk lokaal die moet zijn.

Een aantal dagen na de voorstelling komt er een museumdocent van het Prinsenhof naar de school voor een verwerkingsles. Deze les geeft de kinderen handvatten om de voorstelling beter te begrijpen en bespreekt de thematiek op een genuanceerde manier na.

We beginnen de les met een terugblik op de voorstelling. Wat herinneren de kinderen zich? De museumdocent helpt hen de verbanden te ontdekken tussen de geschiedenis van Willem van Oranje en het plot van de voorstelling. We gaan er daarbij vanuit dat de geschiedenis al in de klas is behandeld tijdens de voorbereiding op het theaterbezoek.

Tijdens de voorstelling konden de kinderen met ‘ja’ of ‘nee’ reageren op stellingen. Nu gaan we hier dieper op in en voeren de kinderen een filosofisch gesprek. De museumdocent begeleidt de leerlingen bij het onderzoeken van hun mening en bij het voeren van een filosofisch gesprek met veel ruimte voor nuance, met aandacht en respect voor verschillende argumenten en meningen.

We werken afwisselend individueel, klassikaal, in duo's en in kleine groepjes. Als sommige kinderen beter niet met elkaar kunnen samenwerken, geef dit dan aan bij de museumdocent.

Rol van de leerkracht tijdens de les

We vragen de leerkracht om gedurende de hele les aanwezig te zijn. Wanneer de groepsleerkracht helpt met orde handhaven kan de museumdocent zich focussen op de lesinhoud.

Uitgangspunt van een filosofisch gesprek voeren is dat de kinderen zelf nadenken, verschillende argumenten bedenken omtrent een onderwerp en hun eigen mening onderzoeken. Alle serieuze bijdragen aan het gesprek zijn goed, ongeacht de inhoud. Grijp alleen in als een leerling niet respectvol omgaat met (de mening van) klasgenoten, of iets zegt met als enig doel de les te ontregelen en/of een reactie te ontlokken.

De leerkracht mag actief deelnemen aan de filosofische gesprekken als een aan de kinderen gelijkwaardige gesprekspartner. Alleen luisteren mag ook.